

" Twórcze podróże dookoła świata "

" Nie podążaj tam gdzie wiedzie ścieżka.
Zamiast tego pójdz tam gdzie jej nie ma
i wytycz szlak "

Ralph Waldo Emerso

"Twórcze podróże dookoła świata"

prowadzone w Zespole Placówek Szkolno - Wychowawczo - Rewalidacyjnych
w Cieszynie oraz w Istebnej - Zaolziu

Opracowały:

mgr Aleksandra Kalinowska - Legin

mgr Agnieszka Biegesz

mgr Marta Czech - Śniegulska

mgr Adela Knopek

WSTĘP

Twórcze działanie to najważniejsza forma ludzkiej aktywności. Dziecko jest wychowywane przez sztukę przede wszystkim, gdy słucha, czyta lub ogląda, ale także gdy maluje, śpiewa, interpretuje słowa i dźwięki w sposób indywidualny i osobisty. Wymaga to jednak subtelного i umiejętnego pokierowania i prowadzenia.

Już od najmłodszych lat należy zapewnić dziecku kontakt ze sztuką. Powszechny dostęp do różnych zajęć pozwoli na twórcze działania artystyczne i uczestniczenie w kultywowaniu różnych form twórczości.

Aktywność twórcza pozwala dziecku lepiej poznać otaczający świat, jego właściwości, elementy, relacje między nimi. Dzięki niej dziecko buduje swoje miejsce w świecie.

Przeróżne formy kreatywności podejmowane przez osoby niepełnosprawne intelektualnie mają niebywale znaczenie dla ich rehabilitacji i rozwoju. Sztuka stanowi

przestrzeń, w której:

- stwarza się możliwość lepszego poznania osoby oraz nawiązania przez nią dobrego kontaktu z otoczeniem;
- może stanowić element diagnostyczny;
- stanowi źródło komunikacji;
- może być źródłem przekazywania wiedzy;
- jest okazją do podejmowania samodzielnych decyzji, uczy jak je podejmować;
- daje możliwość przełamania wszelkich oporów i lęków przed ekspresją;
- uczy współdziałania w grupie;
- jest źródłem ogólnego rozwoju (sensorycznego, poznawczego, komunikacyjnego, manualnego);
- rozwija wyobraźnię;
- budzi empatię i uczy odczuwać emocje - pozwala porządkować emocje, zwerbalizować swoje przeżycia, wyrazić to, co nieświadomym lub trudne do nazwania,
- jest okazją do "wyładowania" emocji, może zmniejszać stopień nadpobudliwości.

Aktywność twórcza osób niepełnosprawnych intelektualnie nierzadko jest jedną z form samorealizacji tych osób. Dzięki różnym działaniom podejmowanym w ramach szeroko pojętej sztuki osoby te mogą wyjść poza swoje ograniczenia i doświadczyć radości, zadowolenia i satysfakcji płynących z wykonania pracy, jaką jest powstałe dzieło.

OPIS INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ:

Główny cel innowacji:

Głównym celem innowacji pedagogicznej jest rozwijanie uzdolnień oraz uaktywnienie potencjalnych zdolności do twórczych działań dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim ze sprzężeniami.

Wychowanie artystyczne będzie nastawione na możliwości percepcyjne dzieci, jak również ekspresję, czyli wypowiedź plastyczną, muzyczną, kulinarną i ruchową.

Realizując tą innowację odnosimy się do stosowania zasady:

- słyszę, widzę, czuję
- dotknę, spróbuję, poznam, zapamiętam.

W ten sposób zachęcimy dzieci do wyrażania siebie poprzez ekspresję twórczą oraz do podejmowania ciekawych wyzwań i nabywania nowych umiejętności.

Cele ukierunkowane na ucznia wyznaczają następujące zadania polegające na:

- Umożliwienie **dzieciom ekspresji spostrzeżeń, przeżyć, uczuć w różnych formach działalności;**
- Poznawanie nowych sposobów wyrażania siebie i swoich uczuć poprzez zabawę;
- Rozbudzaniu zaciekawienia, wzbogacaniu przeżyć i wyobraźni w kontakcie z otaczającym światem wszystkimi zmysłami człowieka;
- Organizowaniu działań uwrażliwiających uczniów na walory i wartości etetyczne w kulturze, społeczeństwie i w świecie;
- Stwarzaniu warunków do doskonalenia umiejętności artystycznych poprzez aktywność twórczą, ekspresję spostrzeżeń, przeżyć, uczuć w różnych formach

działalności, szczególnie muzycznej, plastycznej i ruchowej;

- Zaspakajaniu poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, budowaniu pozytywnego obrazu samego siebie, w grupie rówieśniczej, wspólnocie;
- Zapoznaniu się z kulturą, muzyką, sztuką innych narodów;

Cele szczegółowe:

- doskonalenie zdolności i możliwości twórczych;
- rozwijanie własnych zainteresowań;
- zaspokojenie potrzeby twórczej aktywności;
- rozwijanie wyobraźni oraz ekspresji kulinarnej, muzycznej, ruchowej i plastycznej;
- dostarczanie przeżyć emocjonalnych i estetycznych ;
- możliwość przeżycia satysfakcji pracy twórczej i jej efektów;
- budowanie pozytywnego obrazu samego siebie;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- wspomaganie rozwoju społecznego poprzez tworzenie więzi z członkami grupy;
- współdziałanie i aktywne komunikowanie się;

Muzyczny obszar twórczych podróży

Zajęcia muzyczne - Muzyka jest sztuką, która zdaniem wielu psychologów daje najwięcej możliwości rozwijania zdolności twórczych. Najlepsze rezultaty daje gdy się jej uczymy. Tworząc muzykę operuje się nie tylko dźwiękiem, ale również słowem, tańcem, ruchem i wizją.

Podstawowym celem zajęć muzycznych będzie odkrycie wszelkich, nawet minimalnych możliwości ich rozwoju we wszystkich muzycznych i nie muzycznych dziedzinach działalności. Punktem wyjściowym powinna być poprawa obrazu własnej osoby, która korzystnie wpłynie na motywację dziecka do doskonalenia umiejętności słuchowych, koordynacji ruchowej oraz zdolności porozumiewania się. Udział wychowanków w proponowanych przez nas zajęciach jest pewnym wyzwaniem, możliwością pokazania swoim rówieśnikom zdolności muzycznych jakie ono posiada.

W czasie trwania zajęć zadamy o to, aby dzieci czuły się potrzebne i wyjątkowe a prezentowana muzyka i taniec - charakterystyczne dla poszczególnych krajów świata dostarczały im wielu pozytywnych wrażeń.

Aktywne uczestnictwo naszych wychowanków w zajęciach muzycznych ma szansę doprowadzić do szeregu pozytywnych zmian.

Między innymi dochodzi do:

- rozwijania aktywności muzyczno - ruchowej oraz uzdolnień muzycznych;
- wspomagania rozwoju emocjonalnego i kształtowania osobowości;
- nauki współdziałania z innymi osobami;
- wzbogacenia zakresu odbioru wrażeń słuchowych i ruchowych;
- rozwijania umiejętności naśladowania ruchowego i werbalnego;
- rozwijania koncentracji uwagi;
- usprawnienia w zakresie małej i dużej motoryki;
- rozładowywania napięć emocjonalnych poprzez muzykę i zabawę;
- zmniejszenia napięcia psychoruchowego;
- zmniejszenia poziomu lęku;
- dostarczenie radości, zabawy, poczucia satysfakcji;

Plastyczny obszar twórczych podróży

zajęcia plastyczne - Plastyka w rozwoju dziecka odgrywa bardzo ważną i żywotną rolę. Wydaje się oczywiste, że jednym z lepszych a być może najlepszym sposobem wspomagającym wszechstronny rozwój dziecka a przy tym harmonijny rozwój osobowości są zajęcia plastyczne. Edukacja plastyczna należy do najbardziej twórczych działań programu wychowania. Wyzwala uczucia i emocje u dzieci, pozwala na samorealizację. Dzięki plastyce dziecko nie tylko pobudza i wyraża swoje myśli i emocje ale również zaspakaja potrzebę ekspresji.

Obejmuje różne formy aktywności, takie jak: rysowanie, malowanie, modelowanie, lepienie itp. Ważne, aby dzieci rozwijały swoją inwencje twórczą, kreatywność, poprzez możliwość wykorzystywania różnych narzędzi i pomocy.

Na zajeciach plastycznych będziemy pracować nad wspomaganiem wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży dostarczając zarazem dużo radości, zabawy i poczucia satysfakcji . Damy także możliwość tworzenia, dotykania, manipulowania, oglądania

i dalej idąc doświadczania świata zewnętrznego poprzez zaznajomienie się z kulturą i sztuką innych nrodów. Stworzymy przepiękne ozdoby charakterystyczne dla danego kraju oraz rekwizyty niezbędne do występów tanecznych i etiud muzycznych.

Aktywne uczestnictwo naszych wychowanków w zajęciach plastycznych ma szansę doprowadzić do szeregu pozytywnych zmian u jednostek niepełnosprawnych intelektualnie:

Między innymi dochodzi do:

- usprawnienia manualnego;
- rozwijania koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- wydłużania okresu koncentracji uwagi;
- rozbudzenia w uczestnikach zajęć twórczej działalności;
- zdobycia przez uczestników nowych umiejętności;
- zwrócenia uwagi na staranność i estetykę wykonywanych prac;
- zapoznania z nowymi technikami plastycznymi;
- rozwijania zainteresowań i uzdolnień plastycznych;
- kształtowania wyobraźni i inwencji twórczej;
- rozwijania sfery sensorycznej;
- uczenia się wyrażania trudnych emocji w sposób akceptowany społecznie;
- umożliwienia wypowiedzania się poprzez wytwory plastyczne;
- rozbudzania komunikacji werbalnej i niewerbalnej;
- uczenia się spędzania czasu wolnego w sposób twórczy;

Kulinarny obszar twórczych podróży

Zajęcia kulinarne - Przyrządzanie potraw sprawia wiele przyjemności i może być wspaniałą nauką przez zabawę. Dla dzieci jest to pełna niespodzianek podróż w różne strony świata, podczas której poznają egzotyczne smakołyki i potrawy z odległych miejsc. Dlaczego zajęcia kulinarne? Dzieci uwielbiają być aktywne. Interesuje je wszystko, czego można dotknąć, spróbować, zbadać, doświadczyć za pomocą zmysłów. Każde dziecko będzie miało okazję własnoręcznie przyrządzać potrawy, a następnie je degustować. Dzieci poznają tajniki kuchni i zasady dobrych obyczajów przy stole. Uczniowie zdobędą niezbędne życiowe doświadczenie, wyzwolą twórczą ekspresję, poznają sztukę i etykietę kulinarną w troskliwym, przyjaznym, ciepłym i inspirującym otoczeniu. W planie zajęć uwzględnione zostały również zagadnienia z zakresu higieny, organizacji pracy w kuchni, zdrowego odżywiania i odpowiedniej diety. Program wychodzi naprzeciw zainteresowaniom dzieci.

Aktywne uczestnictwo naszych wychowanków w zajęciach plastycznych ma szansę doprowadzić do szeregu pozytywnych zmian u jednostek niepełnosprawnych intelektualnie:

Między innymi dochodzi do:

- budzenia zainteresowań zjawiskami kulturowymi;
- wielozmysłowego poznawania - smakowania, próbowania, mieszania, eksperymentowania;
- wdrażania do pracy grupowej, zespołowej;
- promowania zdrowego stylu życia od najmłodszych lat;
- nauki posługiwania się sztucami;
- zapoznania z różnymi naczyniami i przyborami kuchennymi;
- odnajdywania przyjemności z przyrządzania potraw;
- wyrabiania umiejętności współdziałania w grupie;
- wdrażania podstaw higieny przyrządzania posiłków;
- rozwijania zainteresowań kulinarnych poprzez prezentację krótkich opowiadań, wprowadzających do historii i pochodzenia przyrządzanych potraw;
- poznawania tradycyjnych potraw pochodzących z kuchni różnych narodów;
- zapoznania z podstawowymi zasadami bezpiecznego zachowania się w kuchni;

Warunki realizacji:

- ⑩ Przewiduje się prowadzenie zajęć przez muzykoterapeutę, arteterapeutę i oligofrenopedagoga w ramach zajęć rewalidacyjnych - przebieg spotkań zajęć rewalidacyjnych trwa do 45 minut 1 raz w tygodniu;
- ⑩ Innowacja podnosi jakość pracy placówki poprzez wprowadzenie nowej metody zajęć rewalidacyjnych realizowanych w Zespole Placówek Szkolno - Wychowawczo - Rewalidacyjnych w Cieszynie oraz w Istebnej - Zaolziu. Nie wymaga nakładów finansowych. Realizacja założeń wiąże się z wykorzystaniem dostępnych pomocy dydaktycznych na terenie placówki i własnych;
- ⑩ Udział w programie odbywa się na zasadzie dobrowolności i powszechnej dostępności, wymagana jest pisemna zgoda rodziców;
- ⑩ Założone cele będą realizowane poprzez realizowanie zajęć indywidualnie lub w małych grupkach (2-6 osób), w atmosferze akceptacji.

Metody:

Dziecko w sposób naturalny jest twórcą. Wynika to z jego psychicznych potrzeb.

Metody stymulowania aktywności twórczej polegają na podążaniu za dzieckiem przy jednoczesnym delikatnym kierowaniu i ukazywaniu mu ciekawych treści.

Aktywizowanie uczniów i wzbudzanie ich zainteresowania technikami twórczymi odbywać się będzie poprzez stosowanie atrakcyjnych form i metod opartych na :

- obserwacji i pokazie;
- przekazie słownym, audiowizualnym;
- rozwiązywaniu zadań według własnego pomysłu dziecka;
- samodzielnym doświadczeniu dziecka;
- spontanicznej, swobodnej aktywności dziecka;
- grach i zabawach tematycznych;
- twórczych zajęciach plastycznych, muzycznych, ruchowych i kulinarnych;

Realizacja programu wymaga od nauczycieli dużej elastyczności, a umiejętne wykorzystanie metod i form powinno zaowocować twórczą i prospołeczną postawą dzieci.

Wśród sposobów stymulacji dziecięcej kreatywności podejmiemy następujące grupy działań:

1. Wielostronne inspiracje: sztuką i kulturą innych narodów;
2. Zintegrowana ekspresja twórcza : plastyczna , muzyczna i kulinarna;
3. Wykorzystywanie różnorodnych technik plastycznych jako formy inspiracji;
4. Wielozmysłowe poznanie - zaznajomienie się z tradycyjnymi potrawami pochodzącymi z kuchni różnych narodów;
5. Etiudy muzyczno -taneczne i inne dziedziny działań w zakresie sztuk audio - wizualnych jako szansa na zdobywanie nowych doświadczeń i polepszenie komunikacji - odczuwanie wspólnoty przeżyć ,emocji i uczuć;
6. Bezpośredni, aktywny udział dzieci w tworzeniu przedstawień tematycznych;

Formy:

- praca grupowa , praca indywidualna;

Miejsce :

Miejscem innowacji pedagogicznej będą sale edukacyjno - rehabilitacyjne, pomieszczenia gospodarcze oraz pracownia arteterapii.

Rodzaj innowacji:

Projektowana innowacja jest o charakterze metodycznym.

Termin realizacji:

- od 19 lutego 2016 do 26 czerwca 2016;

Programem innowacyjnym objęta zostanie:

Program innowacyjny adresowany jest do wychowanków Ośrodka Rewalidacyjno - Wychowawczego w Cieszynie oraz Istebnej - Zaolziu w grupie wiekowej od 6 do 21 roku życia.

Inspiracja do opracowania i wdrożenia programu:

Innowacja pedagogiczna powstała z myślą o uczniach z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim ze sprzężeniami.

Inspiracją do jej opracowania jest wyjście naprzeciw potrzebom poznawczym i emocjonalnym dzieci i młodzieży oraz zapewnienie im większych możliwości ich wyrażania poprzez aktywność muzyczną, plastyczną i kulinarną.

Dla osób, których ograniczone zdolności językowe nie pozwalają na relacjonowanie innym swoich przeżyć, wyrazić je mogą poprzez działania twórcze, które mogą im pomóc w lepszym poznaniu i określaniu siebie i swoich emocji, a także stać się głównym środkiem ekspresji emocjonalnej. Na co często brakuje słów, pozwala wyrazić sztuka !

Treści innowacyjne:

- rozwijanie wyobraźni, fantazji i inwencji twórczej;
- rozwijania różnorodnych form twórczości dziecięcej z uwzględnieniem prób łączenia ekspresji plastycznej, kulinarnej i muzycznej;
- podtrzymywania naturalnej dociekliwości i ciekawości świata;
- uaktywnienie sfer rozwojowych dzieci i młodzieży;
- modelowania kontaktów interpersonalnych i przezwycięzania barier;
  - rozwijania takich cech osobowości jak: otwartość, poczucie wartości i pewności siebie;

Charakterystyka grupy:

Innowacjom będą objęci uczniowie z Ośrodka Rewalidacyjno- Wychowawczego w Cieszynie i Istebnej - Zalolziu z głębszą niepełnosprawnością. Uczniowie mają poważne problemy między innymi z komunikacją, sprawnością manualną, planowaniem ruchów, sprawnością motoryczną, zaburzeniami percepcji słuchowej itp. Zaburzenia te bardzo ograniczają i hamują ich twórczy rozwój, co z kolei powoduje frustracje i gniew. Brak możliwości samodzielnego tworzenia powoduje, że rośnie poczucie izolacji i samotności.

Aktywność twórcza osób niepełnosprawnych intelektualnie nierzadko jest jedną z form samorealizacji tych osób. Dzięki różnym działaniom podejmowanym w ramach szeroko pojętej sztuki osoby te mogą wyjść poza swoje ograniczenia i doświadczyć radości, zadowolenia i satysfakcji płynących z wykonania pracy, jaką jest powstałe dzieło.

Po zakończeniu innowacji uczeń będzie:

- twórczy i kreatywny;
- zainteresowany tworzeniem;
- wzmocni pozytywny stosunek do własnych możliwości;
- rozwinie swoje zdolności i zainteresowania;
- zaspokoi potrzebę twórczej aktywności;
- wzmocni poczucie własnej wartości;
- zapozna się z muzyką, kulturą, sztuką oraz "kuchnią" innych narodów;

Ewaluacja:

Program zakończony będzie ewaluacją, poprzez ankiety skierowane do nauczycieli prowadzących zajęcia rewalidacyjne na ORW-ie oraz wywiad z rodzicami.

W trakcie trwania ewaluacji, będzie dokonywana ocena programu. Głównym zadaniem ewaluacji będzie uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy założenia i cele programu zostały osiągnięte i czy program może być kontynuowany.

Zostanie przeprowadzona rozmowa z rodzicami i nauczycielami na temat postępów uczniów.

Planuje się również porównanie wyników na podstawie nagrań zajęć rewalidacyjnych na kamerę cyfrową raz w miesiącu w celu doskonalenia warsztatu pracy i dokonywania bieżącej oceny programu. Opinie i informacje zbierane będą także poprzez obserwację zachowania uczniów w czasie zajęć, analizę prac plastycznych i wytworów uczniów oraz organizowanie wystaw prac dzieci.

Po zakończeniu innowacji i podsumowaniu wniosków zostaną zapoznani:

- dyrektor placówki,
- nauczyciele;
- rodzice;

REALIZACJA PROGRAMU ZAJĘĆ

REWALIDACYJNYCH

" Twórcze podróże dookoła świata"

- Realizacja innowacji pedagogicznej na terenie Zespołu Placówek Szkolno
- Wychowawczo - Rewalidacyjnego w Cieszynie oraz Istebnej - Zaolziu

L.p.	Tytuł modułu	Termin
1	<u>Chiny i Japonia</u> - taniec z wachlarzami oraz instrumentacja melodii chińskiej (zajęcia muzyczne); - wykonanie z papieru azjatyckich kapeluszy na	II

	<p>podstawie koła (zajęcia plastyczne);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pączki - czy potrafimy nimi jeść? (zajęcia kulinarne); 	
2	<p><u>Hiszpania</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - " Pasodoble "- wykonanie choreografii tanecznej (zajęcia muzyczne); - Wykonanie elementów dekoracyjnych - kwiaty z bibuły (zajęcia plastyczne); - Podwieczorek w Hiszpanii - słodkie Arroz con leche (zajęcia kulinarne); 	III
3	<p><u>Meksyk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - " Melodia meksykańska" - instrumentacja utworu (zajęcia muzyczne); - Wykonanie kapeluszy meksykańskich - sombrero (zajęcia plastyczne); - Chilli con carne a` la Igraszki Losu (zajęcia kulinarne); 	IV
4	<p><u>Włochy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - " Polka włoska" - instrumentacja utworu (zajęcia muzyczne); - Wykonanie flagi włoskiej techniką dowolną; (zajęcia plastyczne); - Smaki Włoskiego Południa (zajęcia kulinarne); 	V
5	<p><u>Afryka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bębny afryki; (zajęcia muzyczne); - wykonanie ozdób bambusowych (zajęcia plastyczne); 	VI

- Pyszne rogi gazeli (zajęcia kulinarne);
--

Literatura:

1. Sztuka dziecka. Psychologia Twórczości Rysunkowej Dziecka, S. Szuman, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, warszawa 1990;
2. Gloton R., Clero C., Twórcza aktywność dziecka, Warszawa 1976;
3. **Piszczyk M. Terapia zabawą. Terapia przez sztukę, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno - Pedagogicznej, MEN, Warszawa 1997r.,**
4. H. Olechnowicz, Wyzwalanie aktywności dzieci głębiej upośledzonych umysłowo, Warszawa 1994 r. ;

